

SVARDØLA KRAFT AS

6878 VEITASTROND

Vår dato: 23.01.2023

Vår ref.: 200701951-29 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVEs gir tillatelse til å endre minste slukeevne for Svardøla kraftverk i Luster kommune

Etter en helhetsvurdering av planene mener NVE fordelene med økt kraftproduksjon i Svardøla kraftverk er større enn ulempene for allmenne interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed oppfylt. NVE gir Svardøla kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å endre minste slukeevne fra 140 l/s til 75 l/s.

Øvrige vilkår i konsesjon av 14.10.2011, med tilhørende merknader, forblir uendret.

Søknaden

Forte Vannkraft AS søker på vegne av Svardøla Kraft AS om å redusere kraftverkets minste slukeevne fra 140 l/s til 75 l/s.

Bakgrunn

Svardøla kraftverk, i Veitastrond i Luster kommune, fikk konsesjon 14.10.2011 og ble satt i drift i april 2019. I konsesjonsbehandlingen ble hensynet til landskap, friluftsliv og naturmangfold vektlagt i konsesjonsvedtaket. Av hensyn til friluftsliv- og landskapsopplevelsen ble det pålagt en høyere minstevannføring på sommeren enn det som var omsøkt. Slipp av en sesongbasert minstevannføring gjennom året skulle redusere «de negative virkningene ei utbygging vil få for organismer som er avhengig av variasjon i vannføring» (NVEs vedtak s. 28).

Minstevannføring og størrelsen på største slukeevne var temaer som inngikk i flere av høringsinnspillene og i NVEs vurdering. Om størrelsen på største slukeevne skrev NVE (s. 25):

«Høy minstevannføring, særlig om sommeren, er avgjørende for å ivareta landskapsopplevelsen elva har for friluftsliv. Etter vårt syn vil en helårlig og høyere minstevannføring være av større betydning for opplevelsen enn en redusert [største] slukeevne.»

Størrelsen på minste slukeevne var ikke et tema som ble vurdert endret igjennom konsesjonsprosessen – verken av høringsparter eller NVE.

Om kraftverket

Svardøla kraftverk utnytter et fall på 392 meter og har i konsesjonsgitt løsning en kraftproduksjon på om lag 25 GWh/år. Et av vilkårene i konsesjonen er at minstevannføringen i Svardøla skal være 460 l/s om sommeren (01.05.-30.09.) og 20 l/s i resten av året.

Svardøla kraftverk har i dag en største slukeevne som er 200 % av middelvannføringen, og minste slukeevne er nesten 10 % av middelvannføringen.

Søknaden

NVE mottok søknad om planjustering fra Forte Vannkraft AS den 04.01.2021. Det søkes på vegne av Svardøla Kraft AS om å redusere kraftverkets minste slukeevne fra 140 l/s til 75 l/s. Det oppgis at det ble klart under utprøvingen av kraftverket at det kan opereres stabilt med hensyn til spenning og frekvens på en lavere effekt og slukeevne enn det man forutså i konsesjonssøknaden; aggregatet kan opereres med stabil drift ned til 75 l/s noe som gir 200 kW. Ved å få innvilget lavere slukeevne kan man få en årlig tilleggsproduksjon på 0,84 GWh. I tillegg vil det bli færre start og stopp av kraftverket gjennom året, om anses som gunstigere for maskinen.

Høring

NVE vurderte ikke denne saken til å være så omfattende at det krevdes kunngjøring og bred offentlig høring, men for å få inn synspunkter på planen sendte NVE saken ut på en begrenset høring den 12.05.2022. Fristen for å komme med uttalelser var 24.06.2022. Det kom inn to uttalelser:

Luster kommune har i brev av 21.06.2022 kommet med følgende uttalelse:

«Luster kommune oppmodar til at det blir teke omsyn til friluftsliv, naturmiljø og landbruksdrift i området. Så lenge tiltaket ikkje førar til reduksjon i vassføringa utover minstevassføringa i konsesjonen, så har ikkje Luster kommune innvendingar til det.»

Statsforvalteren i Vestland fremhever i brev av 17.06.2022 at intervallet for slukeevne og minstevannføring har mye å si for virkningen vannkraftverk har for naturmiljø og landskap. Statsforvalteren peker på at Svardøla er et viktig landskapselement og at minstevannføringen på 5-persentilnivå i sommerperioden var et viktig avbøtende tiltak for denne utbyggingen. Dette konsesjonsgitte vilkåret er i tråd med hva Statsforvalteren uttalte til konsesjonssøknaden.

Statsforvalteren påpeker at redusert slukeevne som foreslått i planendringen, vil redusere periodene med vannføring ut over da det kun går minstevannføring i elva. Dette vil særlig

være gjeldene i de perioder når kraftverket må stanse på grunn av for liten driftsvannføring. Dette vil redusere dynamikken i Sverdøla ved lave vannføringer. Spesielt vil effekten være godt synlig for friluftinteressene i slutten av barmarksperioden (oktober) når minstevannføringen endres fra sommer- til vintervannføring. Videre mener Statsforvalteren at færre start/stopp i kraftverket imidlertid kan tenkes å være gunstig for fisken i de nedre deler av elva.

Om etappevis justeringer i kraftprosjekt skriver Statsforvalteren:

«Det bør vere ein viss terskel for å kunne auke vassutnyttinga utover det som er fastsett i vassdragskonsesjonar, dersom det får konsekvensar for viktige allmenne interesser. Vi ser det òg som uheldig med etappevis justering av eit kraftprosjekt, etter at konsesjonsvedtaket er fatta gjennom ei heilskapleg vurdering av fordelar og ulemper ved utbygginga. Dette var ein viktig premis for å finne rett balanse mellom kraftproduksjon og natur- og friluftinteressar, òg ved denne utbygginga.»

Statsforvalteren konkluderer med at selv om planendringen gjelder en relativt liten endring av slukeevnen, og at effekten vil være begrenset på sommeren, altså i den viktigste friluftslivsperioden, så vil planendringen bli spesielt merkbar i siste del av barmarksesongen. Av dette hensynet mener Statsforvalteren at restdynamikken i gjeldende reglement bør opprettholdes.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

NVE oversendte den 01.08.2022 høringsuttalelsene til søker for deres kommentar. NVE mottok disse kommentarene den 29.08.2022.

Sverdøla Kraft AS viser til at minstevannføring sommer og vinter, tilsvarende 5-persentiler i vassdraget, ligger fast. De kommenterer videre at de er positive til at kommunen ikke har ytterligere innvendinger, og at produksjonsøkningen, uten nye tekniske inngrep, vil være en «samfunnsøkonomisk rimeleg tilleggsproduksjon av fornybar energi som også vil auke næringsgrunnlaget for dei grunneigarane som er med i prosjektet».

Søkers kommentarer til Statsforvalterens uttalelse:

- «1. Vi er einig med Statsforvaltar i at minstevassføringa som ligg fast er viktig for dynamikken i elva.*
- 2. Vidare er vi ikkje einig i at ei justering frå 140 l/s til 75 l/s, for nedre slukeevne, vil få dei konsekvensane for friluftsliv og fisk som det her blir hevda. Dette var heller ikkje teke opp under konsesjonshandsaminga, og mtp at dette vil utgjere 0,84 GWh meiner vi dette er god samfunnsnytte i prosjektet. Justeringa vil føre til mindre start og stopp av kraftverket enn i dagens situasjon.*
- 3. Vi kan også være einige med det [om en etappevis justering av kraftprosjekt], men det er også viktig at ein etter ein «innkøyringsperiode» ser på positive samfunnsmessige justeringar som ikkje vil få nemneverdige konsekvensar for miljø og landskap.»*

Svardøla Kraft oppsummerer avslutningsvis til Statsforvalteren at de mener at man må se på hva det vil medføre av faktiske endringer for miljø og landskap før man kan si imot.

NVEs vurdering

Uten nye tekniske inngrep eller investeringer kan produksjonen av fornybar kraft i Svardøla økes med 0,84 GWh/år. Søker mener at dette kan skje uten nevneverdige ulemper. Luster kommunen er positive til tiltaket så langt det ikke går ut over minstevannføringen. Statsforvalteren er bekymret for dynamikken i Svardøla ved lave vannføringer og påvirkningen en redusert minste slukeevne vil ha for friluftslivet, spesielt på slutten av barmarksesongen. Den økte kraftproduksjonen må veies opp mot de negative effektene den kan forårsake for landskapet, naturmangfoldet og friluftslivet.

I konsesjonsbehandlingen i 2011, var omsøkt minstevannføring på 250 l/s, og det var ikke planlagt slipp av minstevannføring på vinteren. Dette var, sammen med størrelsen på kraftverkets største slukeevne, viktige tema som ble fremhevet i høringsuttalelsene. Forholdet til hydrologi ble vektlagt, og NVE skriver om minstevannføring for Svardøla kraftverk i «Bakgrunn for vedtak» (s. 28; 14.10.2011):

«Ved å slippe en høyere med minstevannføring sommerstid vil elvas betydning for friluftsliv- og landskapsopplevelser opprettholdes. Slipp av sesongbasert minstevannføring hele året vil redusere de negative virkningene ei utbygging vil få for organismer som er avhengig av variasjon i vannføringen. Vi vil og henwise til at det er gitt konsesjon til 4 andre småkraftverk i dag. Etter vårt syn vil minstevannføring ha stor betydning for at ikke dalføret skal bli for sterkt preget av utbygginger.»

Minstevannføringen ble fastsatt til 460 l/s på sommeren og 20 l/s på vinteren. Dette tilsvarer 5 persentilverdiene. Med økt minstevannføring mente NVE at den største slukeevnen til kraftverket var akseptabel. Minste slukeevne ble ikke kommentert spesielt.

Vassdragsnaturen er lite stabile økosystem. Arter som lever i disse økosystemene er tilpasset forstyrrelser og endringer i forhold som vannføring, temperatur, is og fuktighet. Det er viktig for biologien i et vassdrag at noe av vassdragsdynamikken opprettholdes også etter utbygging, og NVE mener størrelsen på minste slukeevne utgjør en viktig basis i dynamikken i et vassdrag.

Den omsøkte minste slukeevnen vil gå fra å utgjøre 10 % av middelvannføringen i Svardøla til å utgjøre 5,3 %. Om søknaden innvilges vil kraftverket – utenom sommersesongen – kunne driftes når tilsiget er 95 l/s mot 160 l/s i dag. En reduksjon av minste driftsvannføring vil gi flere dager med drift av kraftverket, estimert i søknaden til 10 dager i et middels vått år (se tabell under). De dagene som kraftverket vil få økt produksjonstid er i perioder da det ellers er lav vannføring i vassdraget. Dette vil medføre at elva i større grad enn tidligere vil bli utsatt for lave vannføringer, i og med at det blir færre dager med overløp. Totalt sett blir det flere dager med kun minstevannføring og den naturlige dynamikken i vannføringen vil bli ytterligere redusert.

Tabellen under er gjengitt fra søknaden og viser endringer i vannføringen, fordelt på et tørt-, middels- og ett vått år. I et middels år, vil dagene med overløp over dammen bli redusert med 10 dager:

Minste slukeevne	Tørt år	Middels år	Vått år
140 l/s	82	80	19
75 l/s	77	70	0
Differanse	5	10	19

Strandingsfaren for fisk øker når vannstanden endres raskt, slik som ved hyppig start og stopp av kraftverket. Statsforvalteren trekker fram at færre start og stopp i kraftverket kan tenkes å være positivt for fisken i den nedre delen av elva.

Når Svardøla nærmer seg dalbunnen forgreiner den seg ut over flere fosseberg. En reduksjon i vannføringen, vil bli spesielt tydelig i dette området, da det er minst tre elveforgreininger. Det er i siste del av barmarksesongen, etter at minstevannføringen er redusert til 20 l/s, at elva som landskapselement i dalsiden vil bli redusert om kraftverket får redusert den minste slukeevnen.

Konsesjonsvedtaket er fattet gjennom en helhetlig vurdering av fordeler og ulemper ved utbyggingen. Utbyggingssøknaden i Svardøla ble i tillegg vurdert sammen med fem andre kraftverkssøknader med nær geografisk tilhørighet (2011). Senere ble det søkt om tillatelse til ytterligere fire kraftverk i Veitastrond (2013). Søker mener det er gunstig med en «innkjøringsperiode» for å se positive og negative sider ved kraftverket. NVE er enig med Statsforvalteren om at etappevise utbygginger ikke er gunstig, fordi man mister helhetstilnærmingen.

Naturmangfoldloven (nml) sine prinsipper i §§ 8 til 12 skal legges til grunn offentlig beslutningstaking, jf. § 7. Konsesjonen ble fattet etter en helhetlig vurdering av søknaden og dokumentasjon på ulempene og de positive sidene ved tiltaket, jf. kriteriene for å få konsesjon som fremgår av vannressursloven § 25.

Etter NVEs oppfatning er det et godt kunnskapsgrunnlag (nml § 8) i saken relatert til prosjektets størrelse. I tillegg er kunnskapsgrunnlaget supplert med informasjon i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. Etter NVEs vurdering er det i denne saken innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne å vurdere tiltakets omfang og virkninger på naturmangfoldet og fatte et vedtak, jamfør naturmangfoldloven § 8. «Føre-var-prinsippet» i § 9 kommer dermed ikke til anvendelse. Ut i fra en vurdering av den samlede belastningen økosystemet i og ved elva blir utsatt for, jf. § 10, mener NVE at redusert minste slukeevne fra 140 l/s til 75 l/s kan være positivt for fisk nederst i vassdraget, da det vil gi færre start og stopp av kraftverket. NVE mener at dagene med mindre vannføring ikke vil føre til så store endringer i vassdragsdynamikken at man vil oppleve en ytterligere reduksjon av naturmangfold i og ved vassdraget. Den samlede belastningen vurderes som akseptabel. NVE mener imidlertid at endringen representerer

en nedre tålegrensen av hva som kan aksepteres uten at det går på bekostning av naturmangfoldet i Svardøla. For vurderingen av §§ 11 til 12 viser vi til NVEs vedtak av 14.10.2011.

Oppsummering

Sammenlignet med dagens tilstand, vil en redusert minste slukeevne føre til fem og ti dager med mindre vannføring i elva, i et henholdsvis tørt- og middels vått år. Disse dagene vil dynamikken i vassdraget bli ytterligere redusert utover dagens situasjon. Dette vil gi en ulempe i deler av året, spesielt i tiden rett etter overgang fra sommer- til vintervannføring. Det er ikke registrert naturmangfold av høyere verdi i eller ved elva, og perioden elva vil få lavere vannføring er primært på slutten av vekstsesongen for planter og dyr. Ulempen ved å innvilge søknaden, er slik NVE ser det, størst for friluftsliv og elva som landskapselement i dalsiden. Siden det er snakk om få dager, mener NVE likevel at konsekvensene blir relativt små for friluftsliv og elva som landskapselement. NVE mener imidlertid at endringen representerer en nedre tålegrensa av hva som kan aksepteres som minste slukeevne i Svardøla uten at allmenne interesser blir skadelidende.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene mener NVE fordelene med økt kraftproduksjon i Svardøla kraftverk er større enn ulempene for allmenne interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed oppfylt. NVE gir Svardøla kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å øke minste slukeevne fra 140 l/s til 75 l/s.

Øvrige vilkår i konsesjon av 14.10.2011, med tilhørende merknader, forblir uendret.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Om klage og klagerett

Dette er et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningsloven sine bestemmelser. Se informasjon på siste side om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

SVARDØLA KRAFT AS

Kopimottakerliste:

LUSTER KOMMUNE

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

VESTLAND FYLKESKOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.